

Til brugerrådets medlemmer, Naturstyrelsen Kronjylland

Kronjylland
Ref. JGH
Den 10. oktober 2016

Referat af brugerrådets møde d. 4. oktober 2016

Til stede ved mødet:

Finn Søndergaard
Inger Astrup
Thorkild Danielsen
Poul Arne Nielsen
Hans Gemælke
Peter Andersen
Carsten Skivild
Joy Klein
Otto Hansen
Peter Brostrøm

1. Orientering fra Kronjylland

*Deling af Naturstyrelsen i to styrelser.

Peter orienterede om delingen af styrelsen i to – Naturstyrelsen – og Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA), der i høj grad er en myndighedsstyrelse. NST er alene en arealforvaltende styrelse, hvor der er stor fokus natur, skovdrift og friluftsliv. NST vil derudover også være tovholder for en række større naturprojekter på styrelsens arealer.

Der blev spurgt til om der er sket ændringer af bestemmelser vedr. vandløb i det åbne land?

Der er ikke ændret noget grundlæggende på dette område, men det er SVANA der er myndighed på området.

Tilladelser til lokal skovrejsning kommer ikke længere fra de lokale enheder under NST. Men kommer nu fra den centrale del af SVANA. Det er overraskende at det er gået den vej!

Der træffes afgørelser vedr. skovloven her på Kronjylland, men der sker hos vore kolleger i SVANA Østjylland. Vi kan ikke svare på hvordan proceduren er, og hvordan den ender med at blive fremover, da det jo er vores søsterstyrelse SVANA, der er myndighed for netop dette område.

*Projektet De fem Hald'er

Projektets dommerkomite har nu fundet en totalrådgiver. NST er ved at indgå en kontrakt, der omhandler i runde tal et sted mellem 50 og 60 millioner kr. Der vil i

første omgang blive foretaget en del arkæologiske undersøgelser af de Fem Hald'er, så man kan få mere viden om området, hvilket naturligvis skal formidles efterfølgende. Det er visionen at formidlingen af De fem Hald'er skal løfte området generelt.

Er der også udtrykt mishag med projektet ved De fem Hald'er, ligesom der var med etableringen af trappen i Kalø Slotsruin?

Der er stor forskel på de to projekter. Processen ved Hald har været længe under vejs og mange sten er vendt inden projektet har taget egentlig form. Der er udfærdiget en rammeplan, der skitserer alle beskyttelses og fredningshensyn i området. Det er indbygget i projektet, at disse hensyn naturligvis skal varetages og ikke må kompromitteres på nogen måde. Denne rammeplan har været behandlet i både byrådet, i Naturstyrelsen samt på offentlige møder. Så de indkommende forslag har, hvis de overholder de hensyn, der er skitseret i rammeplanen, en stor sandsynlighed for at kunne gennemføres.

Der er beklagelser fra DN Viborg over, at det tidligere Hald-udvalg er nedlagt. Hald-udvalget var en udløber af de store fredninger ved Hald Sø og Dollerup Bakker. Udvalget bestod af bl.a. fredningsnævnets dommer og en række grønne organisationer. Da den nuværende fredningsdommer bekendtgjorde, at han ikke ville deltage i udvalget, blev det besluttet at udvalget ikke fortsat skulle mødes. Men man kan jo altid indkalde parterne til møde, hvis der er aktuelle emner, der ønskes drøftet.

*Processen vedr. Driftsplanrevisionen.

Processen er udskudt til 2017 – derfor radiotavsheden fra KJY. Der vil være tre ting der vil være i særlig fokus:

1: Udlægning af Biodiversitetsskov. Der vil komme retningslinjer for hvorledes disse arealer skal udpeges. Retningslinjerne er udviklet efter samråd med forskere og skovrådet.

Vi må nok forvente, at en del af de arealer, som skal udpeges på Naturstyrelsens arealer, vil blive udpeget på Kronjylland, idet vi har forholdsmæssigt mere løvskov end et par af vore søsterenheder mod vest og nord, hvis skove for en stor del udgøres af nåleskov.

Der er i naturpakken lagt op til at langt det meste biodiversitetsskov skal udpeges i statens skove, men der er også mulighed for, at private skovejere kan indgå aftale om biodiversitetsskove.

Har man vurderet diverse risici ved at udpege urørt skov og publikums færdsel? Det er ikke meget anderledes end det er i dag. Vi har trods alt allerede udpeget en del arealer som urørt. Vi oplever ikke at der er de store udfordringer.

Planter man træer i de områder, hvor man udpeger biodiversitets-skov?

Vi kommer ikke til at plante træer i de områder, som udpeges i processen.

Bliver det en revision eller vil det være en ny driftsplan?

Det vil ske så markante tiltag i revisionen, at det vil være at sammenligne med en egentlig ny driftsplan. Der vil være en stor inddragelse af brugerne og organisationerne i processen med revisionen. Vi vil meget gerne formidle processen og meget gerne have forslag til den kommende driftsplan.

2: Zonering af arealerne til friluftslivet. En proces der i høj grad skal ske efter udpegningen af biodiversitetsskovarealerne. Selv ved en udpegnings af flere arealer med urørt skov, så vil aktivitetszonen være langt den største zone på de fleste af vore arealer.

3: De lysåbne arealer vil der også være en øget fokus på. Disse arealer vil oftest være Natura 2000 arealer – så der vil være fokus på mål og hensigter.

*Livstræer udpeges – men først til næste år

Projektet med udpegnings af livstræer er udskudt til næste år, idet det viste sig at den Smartphone-APP, der skulle sikre registreringen af livstræerne ikke har været udviklet, som ønsket. En ny APP skulle dog være på trapperne og dermed være klar til en ny kampagne til foråret 2017.

Livstræer er træer, der skal stå til naturlig henfald på statens arealer, for bl.a. at sikre levesteder for en lang række planter og dyr, der kan leve på de gamle træer. Læs evt. mere her:

<http://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/naturprojekter/livstraer/>

*Kommende proces om udlægning af biodiversitetsskov i vore skove

Som et resultat af regeringen Naturpakke skal der udpeges 10.000 hektar statslig skov, der bliver taget ud af kommerciel drift for at give dyr og planter nye og bedre levevilkår. Naturstyrelsen vil i samarbejde med bl.a. en række forskere og skovrådet udarbejde retningslinjer for hvilke arealer, der skal udpeges til de kommende biodiversitetsskove.

Udpegningen af skovarealer på Kronjylland vil indgå i arbejdet med revisionen af driftsplanen.

2. Projekter under Regeringens Naturpakke:

* Skovbryn ved Fussingø

Skovbrynene har over en årerække udviklet sig til markante overgange fra mark til skov. Vi lysstiller skovbrynene ved at fælde især store skyggegivende bøgetræer. Vi vil sikre at digerne i skovbrynene igen bliver synlige samt levested for en lang række varmekrævende insekter og krybdyr. Skovene vil forhåbentlig også blive mere stabile gennem denne foryngelsesproces.

* Ændring af nåleskov til Løvskov

I plantagen ved Viborg afdrives et areal med nåletræ og tilplantes efterfølgende med løvtræ. Dette tiltag skal fremskynde processen med en omstilling fra nåletræer til løvtræer. Dermed styrker vi også udviklingen af en skov med langt flere levesteder for forskellige arter.

* Græsningsskov i Hyllested Bjerge

Vi lysstiller store dele af arealet med henblik på at der skal græsse i en stor fold.

Spørgsmålet om der er nogen erfaringer med dyr og mennesker i samme indhegning blev rejst.

Vi har jo store folde i Mols Bjerge med både dyr og adgang til disse. Vi vil naturligvis forsøge at informere om forholdene. Vi har selekteret dyrene i Mols Bjerge efter at de skal være omgængelige, hårdføre og ikke opsøgende. De dyr der kommer i indhegningen ved Hyllested Bjerge skal også være rolige og ikke opsøgende.

* Friluftsfaciliteter ved Kjællinghøl

Vi vil opgradere og udbedre friluftsfaciliteterne ved Kjællinghøl. Det omfatter en ny anløbsbro for de der kommer via Gudenåen i fx kano, der vil blive etableret to shelters, en udskiftning den eksisterende toiletbygning til et multitoilet - der skal stadig være adgang til drikkevand og endelig etablering af en fiskeplatform for kørestolsbrugere.

* Formidlingsvandhul ved Nordre Fælled i Randers

I partnerskabet omkring Nordre Fælled etableres der er formidlingsvandhul. Med etableringen af vandhullet slår vi to fluer med et smæk, idet der er problemer med vand på gangstier ind til naturlegepladsen i vandrige perioder, og så det forhold at der efterspørges et lavvandet område til formidling af natur ved vandhullet.

Vandhullet graves ud her i efteråret, stier og brinker etableres i foråret.

* Mere overdrev, bedre formidling og nye faciliteter ved Sletterhage på Helgenæs Ved Sletterhage Fyr på Helgenæs er der mulighed for en mindre vandretur til det såkaldte Tyskertårnet. Tårnet er bygget under 2. verdenskrig tid som observationstårn. Der er en del andre elementer i området, der stammer fra samme periode. Disse ønskes formidlet gennem en sammenhængende vandrerute. Der vil blive opstillet infotavler ved de mere markante steder i landskabet. Denne formidling etableres i partnerskab med Venneforeningen ved Sletterhage Fyr.

Udover formidlingen ændrer vi også placeringen af lejrpladsen fra dens nuværende til en fremtidig og bedre placering med mere plads. Vi vil sikre, at der ikke længere kan køres ind på arealet. Derfor etableres der en mindre p-plads ved indkørslen.

3. Finn Søndergaard har bedt os om, at redegøre for hvordan vi forvalter friluftslivets interesser, specielt idrætsorganisationernes interesser, på vore arealer.

- Det kan være i relation til; bookning, hvilke arealer der må/kan anvendes, vilkår for afholdes af stævner, hyppighed af arrangementer osv.

Det er et af de helt store fokus-emner for NST, at vi skal kunne rumme og imødekomme ønsker om brugen af vore arealer.

Der kan dog være brugere, der ønsker at benytte et areal helt eksklusivt. Her vil vi naturligvis vurdere, om det er de få på bekostning af de mange. Vi forsøger, at imødekomme alle de henvendelser vi får. Er der allerede et større arrangement på

et givent areal, så har vi jo andre arealer vi kan henvise ansøgere til. En geografisk spredningen er en mulighed – en anden er naturligvis at adskille arrangementer i tid. Dette sikres bedst ved at ansøgere i god tid benytter vores webbooking system på hjemmesiden www.nst.dk eller på www.udinaturen.dk

Vi mener ikke at vi endnu har nået et punkt, hvor vi har for mange arrangementer på vore arealer. Og vi har således ikke indført en kvote for hvor mange arrangementer, vi vil tillade hos os. Der er dog kvoter for de helt store nationale og internationale orienteringsløb, men det er noget, der er aftalt mellem Dansk Orienterings Forbund og Naturstyrelsens Centralt.

4. Eventuelt

Kalø Slotsruin mv. Ankomstpladsen ved Kalø Slot skro fik rosede omtale. Det er blevet flot med de nye træmøbler ved p-pladsen. Den umiddelbare kritik af de store træklodser er forstummet i takt med, at man har indset at de faktisk kan bruges på flere måder.

Projektet ”Dyrenes Land” i Syddjurs Kommune, der bl.a. omhandler kronvildtet. Er det noget Naturstyrelsen er involveret i?
Det er ikke noget KJY er med i - eller vidende om.

Klostermarken er et problemområde med mange aktører. Området er bynært og meget benyttet. Kan vi evt. besøge Klostermarken ved næste ekskursion? Hvordan er forholdet til Viborg Naturpark?

Et godt forslag til en ekskursion med mange forskellige interesser. Vi vil meget gerne sikre en stor åbenhed om driftsplanrevisionen med offentlige møder. Vores forhold til Viborg Naturpark er ikke anderledes end andre lodsejere i naturparken.
Efter arealet blev overdraget af forsvaret til Naturstyrelsen har naturen jo været i en naturlig udvikling og visse arealer er udviklet til skov.

Viborg Kommune søger at sikre, at Naturparken er en meget åben proces med inddragelse af diverse organisationer.

Kjællinghøl Broen er midlertidig lukket- hvad kommer der til at ske?
Naturstyrelsen ejer ikke broen, men Viborg Kommune fortæller, at der arbejdes på, at få den repareret igen, så den forhåbentlig bliver farbar.

Bredderne langs **Gudenåen** er jo tidvist oversvømmet. Er det sådan at trækstien skal hæves for at blive farbar hele året?
Det er ikke noget Naturstyrelsen Kronjylland er involveret i, men vi ved at man enkelte steder har valgt, at hæve stien med gangbroer.

Møderne i 2017 sigter vi efter at afholde **d. 10. maj** og **d. 10. oktober**, henholdsvis med ekskursion i Viborg området inklusiv Klostermarken og her på Fussingø.

Ref. JGH